

Spis treści

Część I

ZAGROŻENIA NATURALNE

Rozdział 1. **Kataklizmy naturalne i ich konsekwencje** 15

- 1.1. Zmiany klimatyczne 15
- 1.2. Trzęsienia ziemi 17
- 1.3. Tsunami 20
- 1.4. Powodzie 27
- 1.5. Aktywność wulkaniczna 27
- 1.6. Huragany 30
- 1.7. Historia ziemi 32
- 1.8. Degradacja środowiska naturalnego 33

Rozdział 2. **Zagrożenia pochodzące z Kosmosu** 36

- 2.1. Istota zagrożenia kosmicznego 36
- 2.2. Eksploracja Marsa 39
- 2.3. Pozaziemska cywilizacja 41
- 2.4. Wizje katastrofalnych zniszczeń 42

Rozdział 3. **Epidemie i pandemie** 56

- 3.1. Choroby zakaźne jako problem globalny 56
- 3.2. Szpitale jako realne zagrożenie dla zdrowia 63
- 3.3. Pasożyty malarii 63
- 3.4. Schistosomatoza 64
- 3.5. Filarioza 65
- 3.6. Śpiączka afrykańska 65
- 3.7. Rozwój mikroorganizmów 66

- 3.8. Dżuma 67
- 3.9. Przenoszenie chorób zakaźnych 67
- 3.10. Zmiany w ekosystemie 68
- 3.11. Nieznane szczepy wirusów 69
- 3.12. Kontrola chorób 75

Część II

ZAGROŻENIA CYWILIZACYJNE

- Rozdział 4. **Zagrożenia wynikające z działania fal elektromagnetycznych i akustycznych oraz turbulencji** 79
- 4.1. Hałas i wibracje 79
 - 4.2. Negatywny wpływ pola magnetycznego na organizm człowieka 82
 - 4.3. Turbulencje 85
- Rozdział 5. **Somatyczne choroby cywilizacyjne** 91
- 5.1. Rodzaje i przyczyny chorób cywilizacyjnych 91
 - 5.2. Adaptacyjna rola emocji 97
 - 5.3. Znaczenie zmian psychogennych 102
 - 5.4. Alergia 103
 - 5.5. Astma 107
- Rozdział 6. **Manipulacje genetyczne w stosunku do ludzi** 111
- 6.1. Terapia genowa 111
 - 6.2. Projekt poznania ludzkiego genomu 122
 - 6.3. Ochrona prywatności 125
 - 6.4. Biologia syntetyczna 128
- Rozdział 7. **Sztuczna inteligencja** 133
- 7.1. Istota sztucznej inteligencji 133
 - 7.2. Trudności w skonstruowaniu „inteligentnego” komputera 139
 - 7.3. Perspektywy rozwoju maszyn przewyższających inteligencją człowieka 148
- Rozdział 8. **Toksykologia żywności** 153
- 8.1. Bezpieczeństwo i ryzyko zdrowotne w świetle współczesnej toksykologii żywności 153
 - 8.2. Szkodliwe składniki diety 158
 - 8.2.1. Toksyczne pierwiastki metaliczne 159

8.2.2.	Antybiotyki	162
8.2.3.	Aminy	163
8.2.4.	Chloropropanole	164
8.2.5.	Dioksyny	165
8.2.6.	Hormony	165
8.2.7.	Neuroleptyki	166
8.2.8.	Neurohormony stresu	166
8.2.9.	Glukozynolany	167
8.2.10.	Pestycydy	168
8.2.11.	Dodatki do żywności	169
8.3.	Zatrucia grzybami i mikotoksyny	183
8.4.	Żywność genetycznie zmodyfikowana	186
8.5.	Toksykologiczne aspekty opakowań do żywności	188
8.6.	Detoksykacja	190
Rozdział 9.	Rabunkowa gospodarka zasobami Ziemi	194
9.1.	Ograniczenie obszarów uprawnych	194
9.2.	Możliwości produkcji żywności	196
9.3.	Popyt na surowce przemysłowe i wodę	199
9.4.	Znaczenie klimatu	202
9.5.	Ochrona środowiska	210
Rozdział 10.	Skażenie gleby, powietrza i wody	214
10.1.	Zatrucie środowiska naturalnego	214
10.2.	Odpowiedzialność prawna za skażenie środowiska	216
10.3.	Polskie programy ochrony środowiska dotyczące ochrony powietrza	219
10.4.	Ochrona wód	222
10.4.1.	Przepisy prawne regulujące korzystanie z zasobów wodnych	222
10.4.2.	Pozwolenie wodnoprawne	225
Rozdział 11.	Potrzeba ochrony flory i fauny jako naturalnych składników środowiska człowieka	232
11.1.	Kategoryzacja ochrony środowiska	232
11.2.	Ochrona środowiska a turystyka	238
11.3.	Obszary chronione	241
11.4.	Ochrona zwierząt	246
Rozdział 12.	Odpady i śmieci	252
12.1.	Odpady i śmieci jako problem globalny	252

- 12.2. Biodegradacja i recycling 255
- 12.3. Usuwanie odpadów z własnego kraju 259
- 12.4. Negatywne skutki wydobywania uranu 261
- 12.5. Gospodarka odpadami 262

Część III

PROBLEMY SPOŁECZNE

- Rozdział 13. **Terroryzm we współczesnym świecie** 271
 - 13.1. Terroryzm jako strategia komunikacyjna 271
 - 13.2. Internacjonalizacja terroryzmu 274
 - 13.3. Groźby użycia broni bakteriologicznej 278
 - 13.4. Nowy typ terrorysty 289
- Rozdział 14. **Konflikty społeczne na tle nierówności ekonomicznych** 292
 - 14.1. Istota nierówności ekonomicznych 292
 - 14.2. Mechanizmy alokacji zasobów w gospodarce 295
 - 14.3. Badania nierówności ekonomicznych 298
 - 14.4. Zmiany struktur społecznych 302
- Rozdział 15. **Życie w wielkich aglomeracjach** 310
 - 15.1. Zagęszczenie miast 310
 - 15.2. Rola miasta 311
 - 15.3. Kryzys w funkcjonowaniu miast 313
 - 15.4. Jakość życia w miastach 318
- Rozdział 16. **Zagrożenie bezpieczeństwa człowieka w wyniku działań wojennych** 329
 - 16.1. Interdyscyplinarna interpretacja wojny 329
 - 16.2. Ekonomia wojny 336
 - 16.3. Natura współczesnych konfliktów zbrojnych 344
- Rozdział 17. **Konflikty społeczne na tle kulturowym wywołane przez globalizację** 347
 - 17.1. Istota globalizacji 347
 - 17.2. Krytyka globalizacji 354
 - 17.3. Kultura uniwersalna 356
 - 17.4. Tendencje odśrodkowe procesów globalizacji 361

Rozdział 18.	Postawy rywalizacji w świecie społecznym	365
18.1.	Istota rywalizacji	365
18.2.	Zagadnienie aspiracji	370
18.3.	Rywalizacja a współpraca	374
18.4.	Negatywne skutki rywalizacji	376
18.5.	Rywalizacja a agresja	379
Rozdział 19.	Przemiany demograficzne	384
19.1.	Problemy starszej populacji	384
19.2.	Ocena możliwości obniżenia liczby zgonów	391
19.3.	Strategie przedłużania życia	392
Rozdział 20.	Migracje	403
20.1.	Rodzaje migracji	403
20.2.	Przyczyny migracji	405
20.3.	Modele migracji	413
20.4.	Postępowanie z uchodźcami	415
20.5.	Problem dzieci opuszczonych	419
Rozdział 21.	Wykluczenie i alienacja	421
21.1.	Dwa podejścia do przyczyn wykluczenia	421
21.2.	Perspektywy badań nad ubóstwem	423
21.3.	Bezrobocie	430
21.4.	Wykluczenie niepełnosprawnych	431
21.5.	Istota alienacji i jej skutki	432
21.6.	Zapobieganie alienacji	435
21.7.	Integracja teorii alienacji	437
21.8.	Obce dla jednostki sytuacje	438
Rozdział 22.	Postawy fundamentalistyczne uwarunkowane względami ideologicznymi i religijnymi	441
22.1.	Rozumienie ideologii	441
22.2.	Realizacja ideologicznych założeń	443
22.3.	Ruchy anarchistyczne	449
22.4.	Motywacja religijna terrorystów	451
Rozdział 23.	Konsumpcjonizm i pragmatyzacja świadomości człowieka	460
23.1.	Człowiek w społeczeństwie konsumpcyjnym	460
23.2.	Merkantylnizm psychiczny	468

- Rozdział 24. **Zagrożenia rozproszone – wypadki w życiu codziennym** 477
- 24.1. Zdarzenia powtarzalne i unikatowe 477
 - 24.2. Ocena zdarzeń 479
 - 24.3. Zmiany w technologii 486
 - 24.4. Normy z zakresu bezpieczeństwa pracy 490
 - 24.5. Ryzykowne zachowania użytkowników dróg 495
- Rozdział 25. **Zagrożenia bezpieczeństwa spowodowane katastrofami inżynieryjnymi i technologicznymi** 497
- 25.1. Skutki katastrof atomowych 497
 - 25.2. Trzęsienia ziemi 506
 - 25.3. Skażenia toksyczne środkami przemysłowymi 507
 - 25.4. Materiały wybuchowe 510
 - 25.5. Ograniczenie skutków katastrof 513
- Rozdział 26. **Nieprawidłowe odżywianie się** 517
- 26.1. Prawidłowe żywienie człowieka 517
 - 26.2. Choroby jako skutki wadliwego odżywiania 520
 - 26.3. Rola hormonów 526
 - 26.4. Znaczenie węglowodanów i insuliny 528
 - 26.5. Nadmierne łaknienie jako uzależnienie 531
 - 26.6. Niemożność precyzyjnego określenia kaloryczności 534

Część IV

ZABURZENIA PSYCHICZNE

- Rozdział 27. **Współczesna cywilizacja jako źródło zagrożeń dla zdrowia psychicznego** 541
- 27.1. Negatywny wpływ cywilizacji na zdrowie psychiczne 541
 - 27.2. Deficyt sensu życia 549
 - 27.3. Depresja 553
- Rozdział 28. **Chroniczne zmęczenie** 560
- 28.1. Istota i przyczyny zmęczenia 560
 - 28.2. Stres a zmęczenie 570
 - 28.3. Wysięk 573
 - 28.4. Zespół przewlekłego zmęczenia 576
 - 28.5. Styl życia 578

- Rozdział 29. **Zakłócenia naturalnych rytmów biologicznych** 581
- 29.1. Czynniki regulujące aktywność człowieka 581
 - 29.2. Funkcje genów w kształtowaniu zegara biologicznego 591
 - 29.3. Wpływ zmian klimatycznych na rytmy biologiczne 594
- Rozdział 30. **Utrata tożsamości w ponowoczesnym świecie** 601
- 30.1. Skutki transformacji kulturowej 601
 - 30.2. Problem tożsamości człowieka 603
 - 30.3. Wpływ globalizacji na tożsamość człowieka 611
 - 30.4. Rola kultur narodowych w kształtowaniu zbiorowości ludzkich 613
 - 30.5. Dynamika organizacji życia społecznego 616

Część V

KATASTROFICZNE SCENARIUSZE FUTUROLOGÓW

- Rozdział 31. **Upowszechnienie internetu oraz cyborgizacja człowieka** 623
- 31.1. Wpływ internetu na mózg człowieka 623
 - 31.2. Zalety internetu 627
 - 31.3. Wpływ technologii na rozwój cywilizacji 635
 - 31.4. Problematyka cyborgizacji 637
- Rozdział 32. **Przeludnienie globu** 642
- 32.1. Dynamiczny wzrost ludności 642
 - 32.2. Skutki zmian demograficznych 646
 - 32.3. Prognozy demograficzne 661
- Rozdział 33. **Bezpieczeństwo energetyczne** 663
- 33.1. Pojęcie bezpieczeństwa energetycznego 663
 - 33.2. Warunki tworzenia bezpieczeństwa energetycznego 666
 - 33.3. Ekologiczny wymiar bezpieczeństwa energetycznego 674
 - 33.4. Przestrzenne ujęcie bezpieczeństwa energetycznego 675
 - 33.5. Bezpieczeństwo energetyczne jako składowa część bezpieczeństwa narodowego 677
 - 33.6. Rozwój energetyki jądrowej 680
 - 33.7. Europejska współpraca energetyczna 683
- Rozdział 34. **Zmiany klimatu** 685
- 34.1. Skutki zmian klimatu 685
 - 34.2. Ochrona klimatu 690

- 34.3. Migracja klimatyczna 697
- 34.4. Handel uprawnieniami do emisji CO₂ 700
- 34.5. Ochrona środowiska 701
- 34.6. Przeciwdziałanie zmianom klimatycznym 703

Rozdział 35. **Promieniowanie kosmiczne** 705

- 35.1. Energia promieniowania kosmicznego 705
- 35.2. Pochodzenie promieni kosmicznych 706

Bibliografia 713